

موضوع حقوق انسان‌ها در اسلام از مباحثی است که در کانون توجه این دین قرار داشته است. اسلام بزرگترین دستاورد حقوقی را به ارمغان آورده است و اسلام در شرایطی ظهور کرد که نه تنها در شبه جزیره عرب بلکه در تمام جهان سایه سیاه جهل، ظلم و وحشت افتاده بود. اسلام در هنگام ظهور با تاریخی مردسالار مواجه شد که هزاران سال ذهنیت و فرهنگ مردم را تحت سلطه داشت. تاریخ شرک‌آلود و مسموم که زن را همیشه در جهت منافع جنسی خویش شکل می‌دادند. آمدن اسلام چیزی جز رهایی انسان از بندها نبود هر بندی که انسان و انسانیت را از حقوقش بی بهره سازد اما همه ما این واقعیت‌ها را توجه داریم و باز هم می‌بینیم، در جوامع اسلامی ما باز هم این حقوق است که پایمال می‌شود و این زنان هستند که هنوز هم به حقوق اولیه خویش دسترسی ندارند دلیلش شاید این باشد که ما دساتیر دینی خویش را نمی‌دانیم و یا این که ذهنیت تاریخی مردسالار ما ارزش‌های دینی را به سلیقه خویش تفسیر کرده است، ارزش‌های دینی پویای ما گاهی زیر خاکستر سنت‌های کهنه و فرسوده دفن می‌شوند و تمیز آن بر همه‌گان سخت می‌شود و آنجاست که زن را به نام دین، ناقص‌العقل می‌خوانند و ذهنیت خویش را به مردم تحمیل می‌کنند، ذهنیتی که زن و مرد مسلمان امروزی آن را هضم نمی‌تواند. در دنیای متمدن امروزی، زن و مرد هر دو در توسعه نقش دارند، بناء سهم‌گیری زنان مسلمان در فعالیت‌های توسعه‌ای جامعه اسلامی برابر با مردان ضروری پنداشته می‌شود، از این روست که زنان و مردانی که امت اسلامی را تشکیل می‌دهند باید به طور یکسان و برابر در این تلاش ارزشمند شرکت کنند.

امروز بر خلاف روح حقیقی و بنیادین اسلام، اکثراً، تسلوی و مقام انسانی که قرآن به زنان عطا فرموده با درک ناصحیح و تفسیرهای بعضاً جاهلانه و اجرای نامناسب قوانین اسلامی نادیده گرفته می‌شود که خود بزرگترین منشا ستم وارد به زنان است. قرآن (یگانگی در خلقت) را در بین مرد و زن یاد می‌کند (سوره ۴ آیه ۱)، تقوا و پاکدامنی را تنها معیار فضیلت و برتری معرفی می‌کند (سوره ۴۹ آیه ۱۳) زن را همانند مرد به عنوان انسان مکلف و مسؤل می‌شمارد (سوره ۴ آیه ۱۲۴) و نیز رسماً اعلام می‌دارد (زن دارای شخصیت انسانی آزاد میباشند: آزاد در عقیده و آزاد در تصرف و امور مالی که هر دو به منزله سنگ زیر بنای اصلاح اجتماعات و اساس پایداری آن است (سوره ۴ آیات ۴ و ۱۹)).

اشتراک و یگانگی در خلقت

آیه 98 سوره الانعام: «وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَوْذَقٍ وَقَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ»؛ (و هم اوست خدایی که همه شما را از یک تن در آرامگاه (رحم) و ودیعتگاه (صلب) بیافرید. ما نیکو آیات خود را برای اهل بصیرت مفصل بیان نمودیم). آیه 14 سوره الرحمن: «خَلَقَ الْإِنسَانَ مِن صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ»؛ (انسان را از گل خشکیده سفال مانند آفرید).

آیه 1 سوره نساء: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا»؛ (ای مردم، بترسید از پروردگار خود، آن خدایی که همه شما را از یک تن بیافرید و هم از آن، جفت او را خلق کرد و از آن دو تن خلقی بسیار در اطراف عالم از مرد و زن پراکند، و بترسید از آن خدایی که به نام او از یکدیگر مسئلت و درخواست می‌کنید و درباره ارحام کوتاهی نکنید، که خدا مراقب اعمال شماست.)

آیه 21 سوره روم: «وَمِن آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ»؛ (و باز یکی از آیات (لطف) او آن است که برای شما از جنس خودتان جفتی بیافرید که در کنار او آرامش یافته و با هم انس بگیرید و میان شما رأفت و مهربانی برقرار فرمود. در این امر نیز برای مردم بافکرت ادله‌ای (از علم و حکمت حق) آشکار است.)

- مرد و زن انسان هستند و هر دو از گل خشک سفال مانند آفریده شده‌اند خمیره، و ماده نهادی یا سرشت هر دو از یک چیز (نفس واحد) است. (اشتراک در شخصیت)
- کلمه جنس بر هر دو اطلاق شده است همسرانی از جنس خود شما برای آرامش شما آفریدیم. (اشتراک در گوهر وجودی)

مؤسسه ملی انکشاف باغداری
افغانستان

حقوق زن و مرد در اسلام

ترتیب کننده: رویا احمدی «مسئول جندر»

اشتراک در امورات اجتماعی چون امر به معروف و نهی از منکر

آیه 71 سوره التوبه: «وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ» (مردان و زنان با ایمان ولی (و یار و یاور) یکدیگرند، امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند، و نماز را بر پا می‌دارند، و زکات را می‌پردازند، و خدا و رسولش را اطاعت می‌نمایند، خداوند به زودی آن‌ها را مورد رحمت خویش قرار می‌دهد خداوند توانا و حکیم است).

اشتراک در پاداش (مکلفیت‌ها و وظایف)

آیه 124 سوره نساء: «وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظَلَّمُونَ فِيهَا شَيْئًا» (و کسانی که کارهای شایسته کنند چه مرد باشند یا زن در حالی که مؤمن باشند آنان داخل بهشت می‌شوند و به قدر انحنای پشت هسته خرمایی مورد ستم قرار نمی‌گیرند).

مکلفیت‌های دینی و پاداش و جزای هر دو جنس فرقی با هم ندارد.

آیات 8، 9 سوره تکویر: «وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ»، «بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ» (و در آن هنگام که از دختران زنده به گور شده سو ال شود، که به کدامین گناه کشته شدند؟).

به زنان ظلم نشود و ناروا است هر نوع اجحاف در حق آنان کسی زنان را زنده به گور نمی‌تواند. (مرد نمی‌تواند به زن تعدی کند همه حقوق زن محفوظ است)

اشتراک در شخصیت و برتری انسان پرهیزگار

آیه 13 سوره الحجرات: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ»؛ (ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم، و شعبه‌ها و قبیله‌ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید، ولی گرامی‌ترین شما نزد خداوند باتقواترین شماست، خداوند دانا و خبیر است).

- برتری در پرهیزگاری است (این تمام فرضیه‌های غیراسلامی و خرافی که ستاره مرد را در جایگاهی اعلا تر از زن قرار می‌دهد؛ رد می‌کند). (اشتراک در شخصیت و عدم برتری مرد بر زن)
- هدف از تمایز و تفاوت جنسیتی (آفرینش به صرت زن و مرد) تحقیر هیچ جنسی نیست بل هدف شناخت مطلوب یکدیگر و تعامل و امتداد نسل است. (علت تمایز تحقیر هیچ جانبی نیست؛ هدفی متعالی در کار است)

اشتراک در انسانیت

- خداوند (ج) به هر دو انسان خطاب کرده است در قرآن کریم یا ایها الناس، یا ایها الانسان، یا ایها الذین آمنوا به مردها و زن‌ها خطاب شده است.